

Nyt om VISL-SEM-kurset

- mere detaljeret kursusindhold og lidt om materialer.

1. kursusgang, Odense:

- Introduktion til systemet og kursusmateriale

Kort om

- terminologi og farver (materiale fra JMD)
- analyseredskaber/tegnset (materiale fra AW/EB)
- spil/edutainment
- korpora og deres muligheder

Materialer:

- Eckhard Bick, *Grammy i Klostermølleskoven*
- VISL-relaterede grammatikker
- Forslag til pædagogisk tilrettelagt brug af VISL-sitet

- Hands-on arbejde, fortroliggørelse med de ønskede funktionaliteter.
- Inspiration til områder, som kunne videreudvikles/inddrages i forbindelse med projektstarten. (Se nedenfor)
- Input fra deltagerne til mulige områder, der kunne arbejdes videre med, herunder luftning af tanker om den videre anvendelse af systemet i egen undervisning.

Inspiration til områder, som kunne videreudvikles/inddrages/anvendes i projektstarten:

- **Fleksibilitet i termer** (da/lat/symboler/farver/forkortelser)
 - Man kan få hjælp til at lære systemets terminologi at kende og samtidig opnå den fleksibilitet, der er nødvendig for, at man som fsk-lærer kan favne den terminologiske bredde, der opereres med i forskelligt lærebogsmateriale, og som børnene kommer med fra deres forskellige sammenhænge.

- **Farvekodning**
 - Dette aspekt af VISL taler også til den visuelt orienterede studerende/elev. Samtidig er farvesystemet en internationalt accepteret standard, som vil kunne bruges i andre sammenhænge, fx for at skabe overblik
 - Paintbox-spillet introducerer ordklasserne og deres farvekoder. Her kan der arbejdes på forskellige niveauer i den enkeltes eget tempo, med både fritekst og færdiganalyserede sætninger.

Dansk Hjælp!

Gentag Ny Sætning Start valg

I **fremtiden** vil der **være** flere kontante fordele forbundet med at **udskyde efterlønnen** i mindst to år ekstra

Ja. Lyd Hippo

Ord tilbage: 14
Forkerte: 1

The image shows a screenshot of the Paintbox game interface. It features a sentence in Danish with words color-coded by part of speech. A word bank on the right contains colored circles with part-of-speech abbreviations. At the bottom, there is a timer, a hippo illustration, and game statistics.

Stilistisk analyse: Farvekoderne simplificerer indtrykket af en analyse af fx en hel tekst mere kompakt og overskueligt – at a glance! Funktionen kan med stort udbytte anvendes til stilistisk tekstanalyse, hvor en eventuelt nominal eller verbal stil let kan ses, og en teksts overflod af eller mangel på visse farver (og dermed ordklasser) vil være åbenlys.

Forårspakkens skattelettelser lav rente og afdragsfrie lån giver danskerne flere penge mellem hænderne isoleret set er den finanspolitiske lempelse det største bidrag til den økonomiske vækst i \$10 år fremgangen i den økonomiske vækst inklusive skattelettelserne gør at \$25.000 flere kommer i arbejde inden udgangen af året men heraf skyldes de godt \$6000 forårspakkens styrkede aktivering af ledige regeringen venter en økonomisk vækst på \$2,2 procent i år og \$2,5 procent næste år

En typisk nominal og dermed blå/grøn-præget avis/nyhedstekst fra Ritzau.

• Tekstuel variation

- VISL har en funktion, som giver mulighed for en form for sprogbrugsanalyse i vilkårlige (elev)tekster/selvproducerede tekster. Dette kan gøres ved, at man søger på en enkelt konstituent eller et funktionelt karakteristikum og får dette markeret^{*)} i hele teksten, fx brugen af inversion, brug af foreløbigt subjekt. Yderligere kan man få highlightet fx alle subjekter, så det er let at se, om alle sætninger starter med S; eller fx relativsætninger for at bedømme sætningskompleksiteten. Man kunne fortsætte med adverbialer for at se, om disse er sætninger, grupper eller ord.
- Derudover kan bestemte variationsmønstre eksemplificeres ved, at man søger ordnede eksempler fra store korpora på VISL's hjemmeside og herigennem kan danne sig et billede af de strukturelle og leksikale valgmuligheder, der knytter sig til et givent ord:

er tvunget til at **tænke efter** reglerne " ham uden at **tænke over** det , nøglerne til man hele tiden **tænke over** tingene " . r har jeg lært at **tænke ud fra** mine forud l at mærke den og **tænke på** , hvor gerne j idt mærkeligt at **tænke på** , at succeshis lade være med at **tænke på** , hvor herligt han begyndte at **tænke på** at rejse til l rugt det uden at **tænke over** det . mange af os ikke **tænke over** hvilke værdi :ph Volpe lidt at **tænke på** . ide er begyndt at **tænke på** tilbagebetalir

tænke	på	11
	over	4
	ud fra	1
	efter	1

Denne funktionalitet, samt VISL's særlige, brugervenlige søgeinterface, åbner muligheder, der ligger langt over, hvad et ordbogsoplæg kan tilbyde.

^{*)} Funktionen er under udvikling.

• Fejltyper

- For dansk (og naturligvis dansk som andetsprog) er der mulighed for, at man checker sin tekst gennem en speciel stavekontrol, som bl.a. kan checke for visse former for kongruensfejl (en stor hus, huset er stor). Endvidere kan visse typer af problemer med infinitiv/finitformer fanges ("Han er glad for at lærer grammatik") – som normalt *ikke* fanges i WORD. Andre former, fx progressiv i engelsk, kan ikke rettes, men kan highlightes automatisk i hele tekster, så den studerende kan få et overblik over formens hyppighed, anvendelse og betydning.

Enter Danish text to spell-check:

Huset er stor.

Go!

Reset

For an overview of error comment types, please have a look at the [VISL spell checker manual](#).

Huset er **stor**_{neu-sc}

1 regulær fejl

- Hvis en studerende vil evaluere sine elevers fremskridt inden for ordvalgsområder (fx præpositioner) eller uregelmæssige bøjningsformer af verber, tilbyder VISL et modul^{*)}, der konstruerer indsætningsøvelser ud fra sammenhængende tekst, hvor man kan fjerne de ønskede ordklasser eller få indsat grundformer af verberne i stedet for de bøjede former. I dette modul får brugeren et individuelt login, så hans progression let kan evalueres, og skræddersyede øvelser foreslås evt. med links til relevante spil, forklarende tekst, grammatisk oversigt eller definitioner.
- Tempusvalg og deraf følgende fejl kan synliggøres ved, at man får highlightet alle finitte verber i en tekst (eventuelt med angivelse af den brugte tempus). Herved åbnes mulighed for diskussion af fx forholdet mellem tid og tempus.

• Kollokationer og sociolingvistik

- På sit korpuswebsite tilbyder VISL for en række sprog store databaser med analyserede tekster, som der frit kan søges i. For dansk er der fx ca. 50 millioner ord. Hermed åbnes mulighed for, at man kan søge efter nye ord i dansk, deres køn og bøjningsformer (en/et website, en/et websted, en hjemmeside, en home-page, e-mail vs. e-post). Hertil kan knyttes en diskussion af, hvilke sprog der har indflydelse på hvilke leksikalske områder i dansk. drive sociolingvistiske studier, fx undersøge, hvilke substantiver der bruges i forbindelse med kønsspecifikke ord som 'hans' og 'hendes'.

^{*)} Funktionen er under udvikling

corpuseye Help Troubleshooting Grammatical information Taglist

mand 296
 krop 233
 mor 218
 øjne 167
 far 155
 liv 151
 bryster 148
 hånd 137
 ben 133
 ansigt 131
 hoved 97
 hænder 95
 familie 92
 mund 91
 kusse 85
 lår 77
 brystvorter 71
 forældre 69

hendes

sort frequency

By
 Left Context
 Right Context
 Left Edge
 Right Edge

Offset 0

Refine search

New search

corpuseye Help Troubleshooting Grammatical information Taglist

kone 451
 liv 288
 far 281
 mor 260
 familie 228
 øjne 214
 mening 180
 navn 175
 ansigt 169
 død 157
 pik 146
 hoved 136
 hånd 133
 krop 130
 søn 116
 parti 114
 forældre 113
 kolleger 113

hans

sort frequency

By
 Left Context
 Right Context
 Left Edge
 Right Edge

Offset 0

Refine search

New search

Denne øvelse kan også laves komparativt på tværs af forskellige teksttyper.

søge på enkeltstående ord for at finde nogle af de andre ord, de indgår i semantisk kontekst med. Der kan også søges på faste kollokationer, fx flerledsudtryk som ”etniske (?) danskere”, som vi vil have flere af i politiet, eller svage ”tosprogede børn”, der svigtes og så bliver ”stærke fanger”, eller på grammatiske kollokationer som verbum + præposition (tænke på, holde af, jf. ovenfor).

Eksemplet ”etniske” (danskere) er et såkaldt Portmanteau-udtryk med oscillerende betydning, ligesom ”sanktionere” (en handling), og frekvensen og distributionen af de modstridende betydninger kan med fordel undersøges i såkaldte konkordanser, der kan opbygges ad hoc på VISL’s korpus-website.

• Sproglig bevidsthed

Et vigtigt funktionelt aspekt ved den sproglige bevidsthed ligger på det semantiske snarere end det snævert grammatiske felt. Her kan en elevøvelse fx gå ud på at identificere faste vendinger, der involverer bestemte semantiske felter, fx dyre-, fugle- og fiskenavne (snu ræv, gammel ræv, ræv bag øret, smuk sild, være en ørn til etc.). Man kan dernæst undersøge

- om vendingerne er internationale,
- om nogle har en stigende/faldende hyppighed (over tid), evt. ved at supplere med internetbaserede undersøgelser (antal ”hits” i Google)
- om anvendte adjektiver er ”faste” kollokationer, eller om de kan skiftes ud med synonyme (”snu/snedig/dreven”).

Search

Word:

Base:

Extra:

Part of Speech - Neg

Noun

Proper Noun

Adjective

Pronoun more

Verb

Adverb

Others more

Morphologi + Neg

Function + Neg

Word:

Base:

Extra:

Part of Speech + Neg

Morphologi + Neg

Function + Neg

corpuseye [Help](#) [Troubleshooting](#) [Grammatical information](#) [Taglist](#)

sort

By

Right Context

Left Edge

Right Edge

Offset

[Refine search](#)

[New search](#)

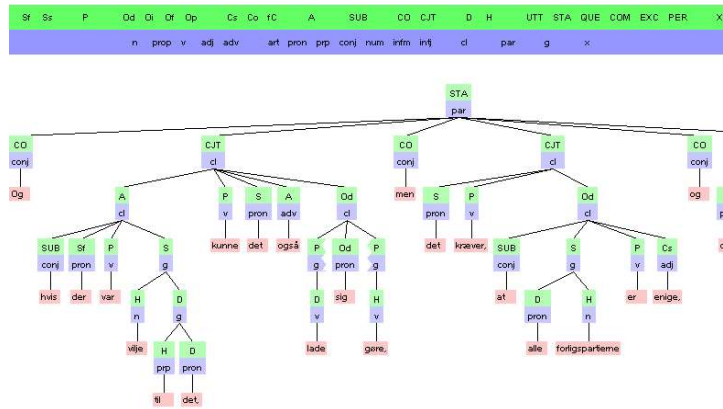
ræv

kloge	6
snu	4
gamle	4
stakkels	3
gammel	3
politisk	3
trafikdræbt	2
døde	2
politiske	2
syge	2
lille	2
grovsultne	1
listige	1

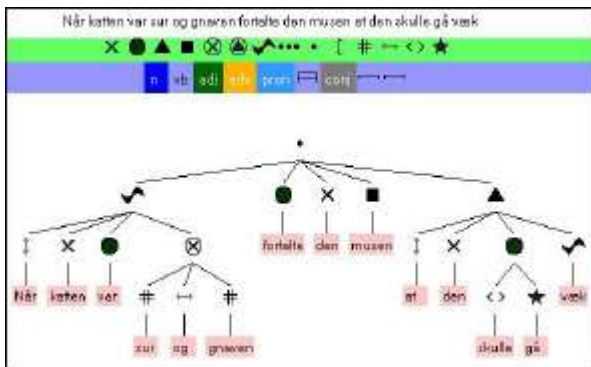
• Niveaudifferentiering og kontinuitet

- Det er en kongstanke ved VISL-systemet, at ét og samme analysesystem kan anvendes i læring og undervisning på samtlige niveauer i det danske skolesystem, fra folkeskolen til de videregående uddannelser. Dette opnås igennem et sindrigt system af niveaufiltre, der præsenterer det samme sproglige materiale forskelligt for forskellige brugergrupper, og dermed sikrer kontinuitet i uddannelsessystemet. I seminarierammen betyder dette, at seminarielærerne, de studerende og deres elever i folkeskolen kan benytte en integreret terminologi, hvor forskellen snarere ligger i kompleksiteten (fx antal af brugte kategorier og sætningsmateriale) end i systemet som sådan.

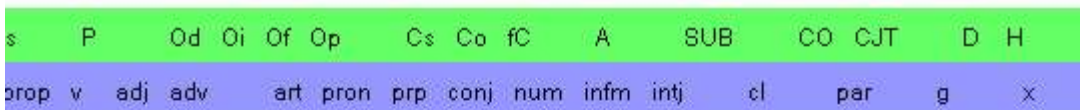
VISL går fra simple sætninger ... til meget komplekse ...

Fra den enkle analyseform af en given sætning ...

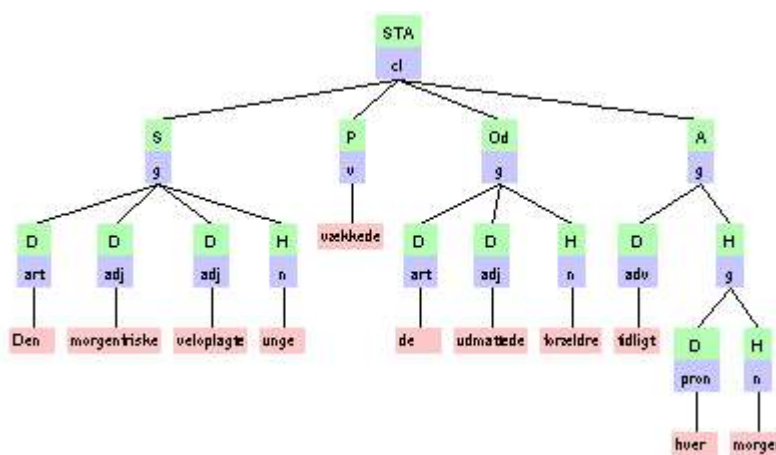

Til den langt mere komplekse ...

- o Et vigtigt aspekt i niveaudifferentiering er også undervisningsformen, og her tilbyder VISL på den ene side grammatikspil, der appellerer til fx børn og en mere sanspræget læringsstil, og på den anden side grafisk-analytiske moduler til

fordybende grammatisk arbejde - igen med det samme sproglige materiale og den samme overordnede terminologi.

- Tværspøghed:
 - Kontinuitet er vigtig ikke kun i et vertikalt perspektiv, men også horisontalt på tværs af sprogfagene. Her muliggør VISL's internationalt afstemte terminologi en betydelig synergigevinst ved, at dansk-, modersmåls- og fremmedsproglærere kan gå sammen om koordinerede forløb med et sprogligt fokus – eller i det mindste kan bygge på kendt terminologi fra anden undervisning.
 - Et fokus på *kontrastiv* grammatikundervisning kan øge den sproglige bevidsthed på modersmålsområdet igennem et fremmedsprogligt filter og omvendt. Dette er imidlertid kun muligt, når der benyttes en sammenlignelig terminologi, - som det er tilfældet i det tværspøghede VISL-system. Brugere kan således arbejde med de samme moduler og spil, samt med strukturelt sammenlignelige, niveaufstemte sætninger på flere forskellige sprog.

Vi håber, ovenstående har kunnet give inspiration til nogle af de seminarier relevante områder, som ligger i VISL-systemet, og som med stor fordel kan udnyttes i den daglige undervisning og de studerendes selvstændige studier.

Med venlig hilsen – og håbet om, at vi ses til kursus efter sommerferien.

På vegne af VISL-SEM-gruppen

Anette Wulff,
projektkoordinator
e-mail: wulff@language.sdu.dk
tlf.: 65 50 33 62